

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Суятинова К. Є.

У статті розглядаються результати пошуку ефективних організаційних підходів до створення нових форм передшкільної освіти на базі дитячого садка для дітей п'ятирічного віку, які не відвідують дошкільні заклади.

Ключові слова: передшкільна освіта, безперервна освіта, облік дітей дошкільного віку, форми здобуття передшкільної освіти дітей, соціально-педагогічний патронат, організація роботи з дітьми п'ятирічного віку.

В статье дан обзор поисков эффективных организационных подходов к созданию новых форм дошкольного образования на базе детского сада для детей пятилетнего возраста, не охваченных дошкольным воспитанием.

Ключевые слова: предшкольная подготовка, формы дошкольного образования, социально-педагогический патронат, организация работы с детьми пятилетнего возраста.

The article describes results of the search for effective organizational approaches to creation of new forms of preschool education in conditions of kindergarten for 5-year-old children who do not go to preschool.

Key words: preschool education, forms of preschool education, socio-pedagogical patronage, organization of work with 5-year-old children.

Постановка проблеми. Закон України "Про дошкільну освіту" [1] визначив дошкільну освіту як обов'язкову первинну складову частину системи безперервної освіти в Україні, що забезпечує різнобічний розвиток дитини відповідно до її задатків, нахилів, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб (ст. 2).

Потреби суспільства спонукали до внесення змін до Закону України "Про дошкільну освіту" щодо обов'язковості здобуття дітьми п'ятирічного віку дошкільної освіти. Проте обов'язковість дошкільної освіти не означає, що діти повинні перебувати у дошкільному навчальному закладі кожного дня та протягом дня. Батьки мають змогу обирати різні форми здобуття дітьми дошкільної освіти (ст. 9).

Так, у Листі Міністерства освіти і науки України від 18.12.2000 р. № 1/9/510 "Про організацію роботи з дітьми старшого дошкільного віку, які не відвідують дошкільні заклади" [2] рекомендовано запровадити різні форми охоплення дітей старшого дошкільного віку дошкільною освітою. З цією метою організувати їх різноманітне перебування у дошкільних закладах, навчально-виховних комплексах "Школа – дошкільний заклад", середніх загальноосвітніх школах (за умови відсутності дитячого садка), найближчих до місця проживання дитини.

З метою задоволення потреб громадян на здобуття дошкільної освіти органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування проводять облік дітей дошкільного віку (Лист МОН України від 07.05.2007 № 1/9-263 "Про організацію обліку дітей дошкільного віку" [3]). Форми здобуття передшкільної освіти дітей, які не відвідують дошкільні навчальні заклади, можуть бути різними. Зокрема, це: організація короткотривалих, прогулянкових, консультативних груп, груп вихідного дня, груп з підготовки дітей до навчання у школі, гуртків, центрів, що розміщуються на базі приміщень загальноосвітніх навчальних, позашкільних закладів, клубів, сільських рад і відповідають санітарно-гігієнічним вимогам.

У разі потреби можуть створюватися дошкільні навчальні заклади з сезонним перебуванням дітей (Лист МОН № 1/9-812 від 26.11.09 р. "Про організацію роботи дошкільного навчального закладу з сезонним перебуванням дітей" [4]), заклади сімейного типу (Наказ МОНмолодьспорт № 1368 від 25.11.11 р. "Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад сімейного типу" [7]).

У ст. 11 Закону України "Про дошкільну освіту" одним із завдань дошкільної освіти визначено здійснення соціально-педагогічного патронату (Лист МОН від 17.12.2008 р. № 1/9-811 "Про здійснення соціально-педагогічного патронату" [5]).

Так, специфіка сімейного виховання дитини передбачає достатній рівень готовності батьків до такої діяльності, сформованість їхньої педагогічної культури і чітке усвідомлення мети і завдань розвитку відповідно до віку та індивідуальних можливостей дітей.

Лист МОН № 1/9-666 від 27.09.10 р. "Про організацію роботи з дітьми п'ятирічного віку" [6] звертає увагу на продовження відкриття додаткових груп для організації роботи з дітьми старшого дошкільного віку на базі дошкільних закладів та інших приміщень, на організацію роботи чергових груп у вихідні та неробочі дні, поширення практики організації груп короткотривалого перебування, необхідність створення навчально-виховних комплексів у сільській місцевості, створення консультативних пунктів, центрів роботи з батьками, ресурсних центрів професійного консультування, розроблення та запровадження медіа-освіти, організацію роботи експериментальних майданчиків з питань здобуття дітьми дошкільного віку дошкільної освіти згідно вимогами чинного законодавства.

Треба відмітити, що МОН України та Інститут інноваційних технологій чітко та оперативно прописали нормативно-правове та методичне забезпечення супроводу дітей старшого дошкільного віку. Більше 20 найменувань нормативно-правових актів, листів, наказів, рекомендацій регламентують сьогодні функціонування ДНЗ та груп дітей п'ятирічного віку. Цими та іншими нормативними документами держава гарантує право дитини на доступність і безоплатність здобуття дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання організаційних форм роботи з дітьми, які не відвідують дошкільні заклади, приділяли увагу такі науковці, як Н. Бабій, Н. Гагаріна, О. Долинна, Л. Зданевич, Н. Козак, О. Кононко, В. Кузь, Н. Курочка, С. Палець, В. Палійчук А. Середницька, Н. Тарапака.

Основна мета передшкільної освіти: створити рівні стартові можливості для дітей, які мають різнорівневу підготовку, а також формування фізичної, особистісної, інтелектуальної і соціальної готовності дітей до навчання в школі. По-друге, розробити технологію та інструментальні засоби для впровадження цієї програми в педагогічну практику дошкільного закладу та початкової школи. Одними з форм можуть бути: 1) групи короткотривалого перебування дітей в дошкільних закладах; 2) підготовчі класи в навчально-виховному комплексі "Школа – дошкільний навчальний заклад"; 3) підготовка дітей до школи в домашніх умовах під патронажем відділу освіти; 4) корекційні групи в дошкільних закладах освіти (надання сучасної систематичної психолого-медико-педагогічної допомоги дітям, в тому числі і дітям, які мають проблеми у фізичному та психічному розвитку); 5) консультативні пункти для батьків (надання допомоги батькам при підготовці дітей до школи); 6) центри розвитку дитини.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Тож, на нашу думку, заслуговує уваги проблема забезпечення процесу формування готовності дітей до навчання в школі та забезпечення рівних стартових можливостей дітям старшого дошкільного віку, які відвідують та не відвідують дошкільні навчальні заклади.

Мета статті: презентація досвіду роботи з дітьми п'ятирічного віку, які не відвідують дошкільний навчальний заклад на базі дитячого закладу. Своїм досвідом ділиться з колегами колектив КДНЗ № 123 загального розвитку, який створив канікулярно-адаптаційну групу для роботи з п'ятирічками, що не відвідують дошкільні заклади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначена проблема спонукає педагогів усвідомити потребу створення форм здобуття передшкільної освіти для забезпечення вчасного і повного фізичного, інтелектуального, морального, естетичного і соціального розвитку дітей дошкільного віку відповідно до задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних особливостей.

На допомогу вихователям стає Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" та програма розвитку дітей старшого дошкільного віку "Впевнений старт", Базовий компонент дошкільної освіти. Спираючись на вищезазвані програми, педагоги закладу розпочали роботу зі створення канікулярно-адаптаційної групи.

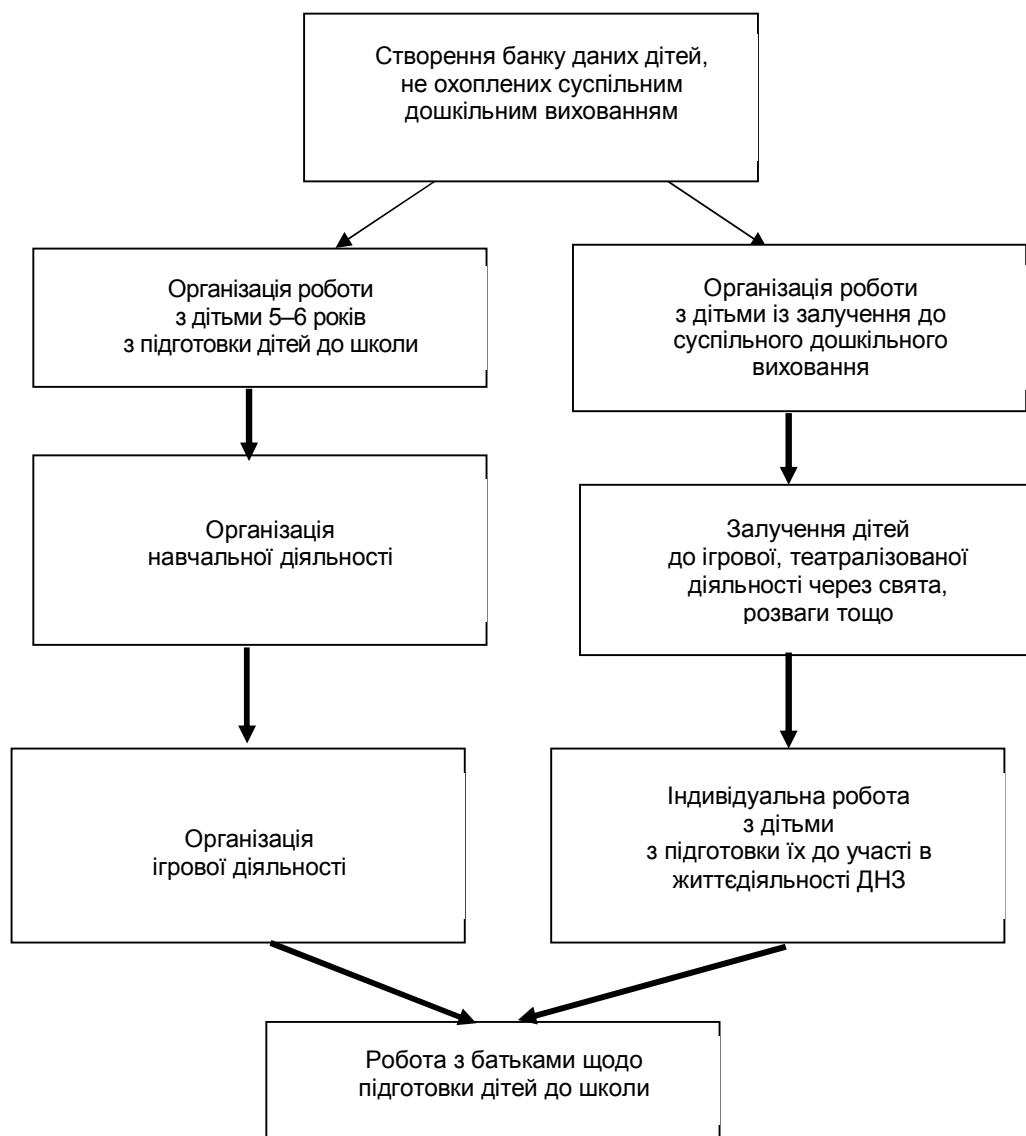
Щороку організується та проводиться облік дітей старшого дошкільного віку, що не охоплені суспільним дошкільним вихованням; складається та затверджується план роботи з визначеної форми охоплення неорганізованих дітей дошкільною

освітою. Так, у 2010–2011 н. р. колективом КДНЗ № 123 було розроблено списки охоплення дітей дошкільною освітою від народження до 6 років та списки дітей, не охоплених дошкільною освітою, по своєму мікрорайону. За цими списками 97,4 % дітей 5-річного віку відвідували ДНЗ, 2,6 % – не відвідували ДНЗ. У 2011–2012 н. р. кількість охоплених освітою дітей по мікрорайону становила 92,3 %, не охоплених – 7,7 %. У 2012–2013 н. р. кількість охоплених освітою дітей по мікрорайону становила – 92,6 %, неохоплених – 7,4 %.

Соціально-педагогічний патронат таких сімей здійснюється за місцем їх проживання вихователями ДНЗ.

З дітьми п'ятирічного віку в ДНЗ № 123 проводиться робота практичним психологом із виявлення та направлення дітей на обстеження психолого-медико-педагогічною консультацією для визначення закладу подальшого навчання неохоплених старших дошкільників, проводять вхідне діагностування, вихідне діагностування стану підготовки до школи старших дошкільників, корекційна робота.

Модель роботи КДНЗ № 123 з дітьми, які не відвідують ДНЗ

У канікулярно-адаптаційній групі діти мають можливість поспілкуватись з однолітками, взяти участь у святах, розвагах, конкурсах, лялькових виставах, тематичних розвагах, прогулянках, екскурсіях, а саме робота з дітьми включає наступні види діяльності: різноманітні ігри (дидактичні, рухливі, конструкторські тощо); навчально-пізнавальна (заняття, індивідуальна робота, пізнавальні бесіди); трудова (трудові доручення, колективна праця); художня (музика, малювання, аплікація, художня праця); рухова (гімнастика, фізкультурні свята, розваги, фізкультхвилинки).

Для батьків колективом закладу проводяться батьківські збори, круглі столи, анкетування, індивідуальне консультування, дні відкритих дверей, організуються спільні свята і спортивні розваги, конкурси, створено консультаційний пункт. Тематика зустрічей найрізноманітніша, наприклад, "Дитячий куточок вдома", "В центрі уваги – особистість", "Адаптація дітей в колективі", "Дитячі страхи: причини та наслідки", "Фізичне виховання в сім'ї", "Чи розуміємо ми дитину?", "Місце батька в вихованні дитини", "Готовність до навчання у школі".

У методичному кабінеті ведеться робота зі збирання наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури з проблеми, зберігаються характеристики дітей, плани індивідуальної роботи, карти нагляду за дитиною, перспективні плани роботи з дітьми, анкети для батьків тощо.

Карта нагляду за дитиною

П.І.Б. дитини _____

Дата, рік народження _____

Довідки про батьків		Стан фізичного здоров'я	Стан психічного здоров'я	Матеріальний стан сім'ї (наявність та кількість житла)	Корекційно-психологічна допомога	Надання допомоги	Примітка
Батько	Мати						

Висновки. Отже, ми розглянули основні форми здобуття передшкільної освіти дітей п'ятирічного віку. Сучасний дошкільний навчальний заклад освіти за умов оптимального використання його можливостей може вирішити проблеми сучасної підготовки п'ятирічок до шкільного навчання за режимом та в обсязі, який найбільше влаштовує і дитину, і батьків. Успішність процесу залучення дітей до освітнього процесу залежить від уміння педагогічних працівників проводити виховну, роз'яснювальну роботу серед батьків дошкільників.

Література

1. Закон України "Про дошкільну освіту" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2628-14>. – Назва з екрана.
2. Лист Міністерства освіти і науки України від 18.12.2000 року № 1/9/510 "Про організацію роботи з дітьми старшого дошкільного віку, які не відвідують дошкільні заклади" // Дошкільне виховання. – 2001. – № 7.
3. Лист МОН України від 07.05.2007 № 1/9-263 "Про організацію обліку дітей дошкільного віку" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-organizaciyu-obliku-ditei-doshkilnogo-viku-doc49900.html>. – Назва з екрана.
4. Лист МОН № 1/9-812 від 26.11.09 року "Про організацію роботи дошкільного навчального закладу з сезонним перебуванням дітей" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/5867/>. – Назва з екрана.
5. Лист МОН від 17.12.2008 № 1/9-811 "Про здійснення соціально-педагогічного патронату" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1038.3024.0>. – Назва з екрана.
6. Лист МОН № 1/9-666 від 27.09.10 року "Про організацію роботи з дітьми п'ятирічного віку" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/9436/>. – Назва з екрана.
7. Наказ МОНмолодьспорт № 1368 від 25.11.11 року "Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад сімейного типу" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/26146/>. – Назва з екрана.